SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 94. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 18, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го ТРАВНЯ 1991 Ч. 94. РІК XCVIII.

СУД НАД С. ХМАРОЮ ВІДКЛАДЕНО

Київ (ПС УРП). — Як уже інформовано, три дні тому розпочався суд над Степаном Хмарою, Михайлом Ратушним, Миколою Головачем, Олегом Батовкіним, Леонідом Березанським та Олександром Ковальчуком.

Та до розгляду справи суд так і не приступив. З'ясовувалися питання хто буде офіційним захисником, а хто громадським; кого допустити в залю суду, а кого ні. С. Хмара і далі відмовляється брати участь у суді. Однак інші п'ять — ув'язнені, тому їх припроваджують до суду під конвоєм. Один з них член Української Міжпартійної Асамблеї Олександер Ковальчук, в судовій залі попав в гістерію. Суд прийняв рішення відправити його на психіятричну експертизу.

Навколо будинку суду зібралося багато людей, яких стримують ланцюги міліціянтів. Журналісти і народні депутати, які скупчилися в коридорі, виявили, що в судовій залі присутній безпосередній учасник конфлікту 7-го листопада полковник міліції Ігор Григор'єв, зодягнений у цивільне. До нього звернулися з запитаннями кореспонденти, але він відмовився відповідати, пояснивши це тим, що, мовляв, іде суд. Насправді ж кожного дня суд лише розпочинався і вже за півгодини суддя оголошував про перерву до наступного дня, оскільки С. Хмара протестує проти закриткости судового процесу і відмовляється брати участь у ньому.

Головні пристрасті киплять за стінами суду, де зібралися члени Української Республіканської Партії, що приїхали з усіх областей України та з Москви і третій день вголос вимагають відкритого процесу та звільнення з-під варти п'ятьох інших осіб, заарештованих у цій самій справі. Народна Рада запропонувала судові свою допомогу для забезпечення більшого приміщення для ведення суду, оскільки процес відбувається в дуже маленькій залі. Та на пропозицію народних депутатів суд відповів мовчанкою. Народна Рада оцінила цей факт як зацікавлення певних сил поглибити напруження у столиці України.

Уже відбулися зіткнення між людьми, які прийшли підтримати підсудних, і загонами міліції, котрі заблокували вулиці, по яких рухалися в бік суду стихійно створені колони громадян.

Суддя Білоусенко 16-го травня відразу ж після початку судового засідання оголосив, що у зв'язку зі стихійними демонстраціями та акціями протесту навколо суду, судовий розгляд відкладено. Про дату наступного засідання він не повідомив.

Колони демонстрантів вирушили до будинку Держтелерадіо і почали вимагати надання права С. Хмарі виступити на телевізії. Напруження в Києві продовжується.

„Явір" та „Євшан" також хочуть допомогти Україні

Чоловічий квартет „Явір", який минулого тижня почав своє перше турне по ЗСА під спонзорством УНСоюзу та при організаційній співучасті фірми „Євшан", завітав у четвер, 16-го травня, до Головної Канцелярії УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., щоб подякувати своїм спонзорам і передати їм привіт з України. Знаючи про широко запляновану акцію допомоги УНСоюзом, члени квартету і фірми „Євшан" рішили поповнити Фонд Відродження України — УНС своєю пожертвою в сумі 1,000 дол., передаючи чека головному предсідникові Уляні Дячук. Після коротких розмов і ще коротшої тури по приміщеннях УНСоюзу і його видань, гості вирушили до Вашингтону в дальше турне. На фото вгорі — гості складають свою пожертву на Фонд Відродження України — УНС.

МІЖ КИЄВОМ І НЮ ЙОРКОМ КУРСУВАТИМЕ „ЕЙР ЮКРЕЙН"

Київ (М. Коломиєць, Пресбюро УНС). — У вівторок, 11-го червня, відбудеться перший інавгураційний політ „Ейр Юкрейн", української летунської пасажирської лінії, з Києва до Ню Йорку з відповідними написами жовтою краскою на синьому тлі. Літак, типу Іл.-62, винайміений Українським Управлінням Цивільної Авіяції в Аерофлоті в Москві, летітиме безпосередньо зі столиці України до Ню Йорку на Міжнародне летовище ім. Джана Кеннеді з єдиною затримкою в Ірляндії для поповнення бензиною один раз в тижні, у вівторки.

Микола Кравець, голова міжнародного відділу української пасажирської лінії, заявив кореспондентам, що на цій лінії відбуватиметься свого роду „українізація", бо і пілоти, і інша обслуга літаків будуть складатися з українців, або людей інших національностей, що живуть в Україні. Обслуга літака матиме окремі однострої з українськими мотивами, кухня буде подавати на замовлення окремі українські страви на покладі літака.

„Ми закликаємо усіх подорожуючих — туристів, бизнесменів, вчених, культурних і політичних діячів, які потребуватимуть летунської обслуги і пересікатимуть Атлантійський океан, користуватися нашою українською летунською лінією, а ми з нашої сторони постараємося задовільнити усі потреби пасажирів", — заявив Леонід Погребняк, перший заступник голови і директор комерції української цивільної авіяції.

„Ейр Юкрейн" пропонуватиме пасажирам три кляси, як це практикується в усіх західних летунських лініях. Пересічні ціни 1,490 дол. не в сезоні і 1,750 дол. під час сезону. Совєтські громадяни також можуть купувати квитки в одну чи дві сторони, але будуть змушені платити частину в твердій валюті, бо винайм місця на летовищі Кеннеді коштовна річ. Найтанший квиток в одну сторону для совєтських громадян у звичайній клясі виносить приблизно 300 дол. і 1,225 карбованців. Погребняк заявив, що громадяни закордонних держав, які купуватимуть квитки в Києві за тверду валюту, отримають 50 відсотків опусту.

„Ейр Юкрейн" летітиме також до Канади і кількох місцевостей в Совєтському Союзі. Керівництво цивільної авіяції устійнює і підписує тепер контракти з бюрами подорожей на Заході, щоб зробити першу українську летунську лінію найбільш атракційною і спопуляризувати її в цілому світі.

Розпочався українсько-італійський семінар медиків

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 14-го травня, розпочав працю українсько-італійський методичний семінар медиків, на якому виступили чільні спеціялісти галузі ультразвукової діягностики з Італії і СССР.

З доповіддю виступив віце-президент італійської фірми „Еса Оте Біомедіка" Ф. Лянді. Розділяючи тривогу за стан здоров'я населення, яке проживає на радіяційно забрудненій території і розуміючи економічні труднощі України щодо питання надання медичної допомоги постраждалим, італійська фірма з Фльоренції, міста-побратима Києва, вирішила безкоштовно обладнати новітнім медичним діягностичним обладнанням кабінет в одному з медзакладів міста. Це дасть змогу обстежити населення Києва на предмет патології щитовидної залози і інших внутрішніх органів в наслідок дії радіоактивного випромінювання. Фірма передала в дар міністерству охорони здоров'я дві ультразвукові діягностичні системи, вартістю 100,000 ам. дол. Існує можливість безкоштовного навчання спеціялістів з СССР на складній медтехніці.

Плянується дальші доставки діягностичної апаратури в Україну протягом року кількістю 80 складних систем. Загалом на совєтський ринок фірма поставить 2,000 діягностичних систем.

Відбулася робітнича конференція Закарпаття

Ужгород. (УНІАР). — Тут 8-го травня відбулася робітнича конференція, яка розглянула питання економічного становища Закарпаття, зокрема Ужгороду, а також вимоги страйккомів України і Закарпаття.

На конференції були присутні представники понад 30 підприємств міста, голова Ужгородської Міської Ради Еміль Ландовський, народний депутат України, голова Крайової Ради Руху Віктор Бедь та депутати Обласної і Міської Рад. На початку конференції деякі профспілкові представники обласної профради хотіли зірвати цю зустріч, але більшість з приблизно 300 учасників виступили за проведення конференції. Розглянуті, зокрема, питання про наслідки підвищення цін, екологічну ситуацію в Ужгороді та околиці, про Пістрялівську Радарно-Локаційну станцію, тощо. У конференції взяли участь також представники Мукачівського і Міжгірського страйкомів. Виступили голова Ужгородської Міськради Еміл Ландовський і Віктор Бедь, який наголосив, що деяким силам, зокрема, центральним відомствам, вигідно створити обстановку економічного хаосу. На багатьох підприємствах Ужгороду закінчуються запаси сировини і запчастин. Деякі цехи швейної фабрики, Машинобудівного заводу, Ужгород приладу зупиняють роботу. Представник заводу „Електродвигун" повідомив, що вироблену продукцію майже повністю вивозиться в Росію.

Конференція ухвалила підтримати вимоги страйккомів республіки, зокрема

(Закінчення на стор. 3)

Петро Дзюба переобраний головою Округи УНСоюзу в Рочестері

Рочестер, Н. Й. — Тут 3-го березня відбулися річні збори Рочестерської Округи УНСоюзу в Українському Народному Домі, 831 Джозеф аве.

Збори відкрив голова Округи Петро Дзюба, привітавши всіх присутніх, а саме: головного секретаря УНСоюзу Володимира Сохана, головного радного Українського Братського Союзу і громадського діяча Василя Іванцева, відділових урядовців, членів і гостей, які прийшли на ці збори. Голова повідомив, що Округа об'єднує 11 відділів і ствердив, що дев'ять відділів чисельно заступлені. Предсідник попросив присутніх вшанувати однохвилинною мовчанкою тих союзовців, які відійшли у вічність.

П. Дзюба

Предсідник повідомив про правосильність зборів, як рівнож, хто має право голосувати. Він відчитав порядок нарад, котрий прийнято одноголосно, і звернувся до присутніх, щоб вибрати Президію для переведення зборів.

Кирило Маньківський подав пропозицію, щоб Управа перевела збори. Внесок підтримав Стефан Гриценяк, а також всі присутні, щоб П. Дзюба, як предсідник, і Дмитро Пристай, секретар, перевели збори.

Предсідник подякував за вибір і проголосив точку 4-ту: відчитання протоколу з річних зборів 1989 року. Після прочитання не було завваг, лише головний секретар звернув увагу, що протокол треба писати так, як було і не слід додавати зауваги чи критики. Протокол прийнятий так, як був відчитаний із одною поправкою.

Петро Дзюба дав звіт, що переводив Окружні збори і наради, організував членів, брав участь, як союзовий делегат у всіх громадських імпрезах. Спільно з жінкою Христиною приготовили прийняття для хорів: „Гомін", „Смерічка" і „Світлиця", брав також участь в організаційному семінарі в Сиракюзах. Спільно з членами Округи підписав прохання про фінансову допомогу для української радіопрограми, яку вона отримала в сумі 700 дол.

Д. Пристай звітував, що Округа відбула одні річні збори, одні організаційні і два інформаційні засідання. Він написав один допис до „Свободи", організував членів, брав участь в семінарі в Сиракюзах, був союзовим делегатом на імпрезах місцевих організацій. В тім році Округа дала 25 членів, а в минулому — 80.

Мері Сверида звітувала, що в касі було 1,357.38 дол., видала 265 дол., а в касі

(Закінчення на стор. 3)

Поїздка Дж. Бейкера на Близький Схід не принесла успіху

Єрусалим. — У вівторок, 14-го травня, під час поїздок по країнах Близького Сходу державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер зустрівся з королем Йорданії Гуссейном, однак, як і раніше в Дамаску, Бейкерові також не вдалося добитися конкретних результатів.

Виступаючи після закінчення зустрічі на пресовій конференції, король Гуссейн дав зрозуміти, що Йорданія, як і Сирія, не готова взяти участь у мирній конференції до того часу, поки не будуть узгоджені попередні умови: роля ООН, представництво палестинців і графік проведення конференції.

Гуссейн ухилився від прямої відповіді на запитання щодо позиції його уряду, однак газета „Джорнал Таймс" прямо вказала, що позиція Йорданії практично повністю співпадає з позицією Сирії.

На пресовій конференції короля прямо запитали: чи Йорданія візьме участь у мирній конференції?

„Я можу лише сказати, — відповів король, — що ми запросили державного секретаря не заради веселої поїздки".

„Чи піде Йорданія за прикладом Сирії?" — настоював журналіст.

„Я цього не твердив" — відповів Гуссейн.

„Чи буде Йорданія діяти самостійно?" — знову запитали короля.

„Цього я також не говорив", — відповів Гуссейн.

Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Томас Фрідмен зауважує, що, говорячи про участь палестинців у можливих переговорах, Гуссейн дещо змінив своє попереднє формулювання. Якщо раніше він завжди згадував Палестинську Визвольну Організацію як єдиного представника палестинського народу, то у вівторок висловився за створення змішаної йордансько-палестинської делегації „при умові, що її склад буде схвалений нашими палестинськими братами".

Завершивши переговори в Йорданії, Бейкер поїхав в Ізраїль. Перш ніж зустрітися з прем'єр-міністром Іцаком Шаміром і міністром закордонних справ Давидом Леві, Бейкер прийняв делегацію палестинців зі західного берега ріки Йордан, яку очолював Файсал Гуссейні. Після закінчення переговорів Гуссейні сказав, що вони проходили у конструктивному дусі і що американська сторона чітко виклала свою позицію, яка буде доведена до відома керівництва палестинського руху.

У середу, 15-го травня, завершуючи поїздку по країнах Близького Сходу, Дж. Бейкер три рази зустрічався з прем'єр-міністром Ізраїля І. Шаміром. На третій зустрічі був присутній також міністер закордонних справ Ізраїля Д. Леві, який тількищо повернувся із Брюсселя. Як повідомляє кореспондент Т. Фрідмен, ізраїльський уряд також відкинув пропозицію Дж. Бейкера про скликання мирної конференції. Таким чином, поїздка Бейкера на Близький Схід не увінчалася успіхом.

У СВІТІ

ВИСТУПАЮЧИ НА конференції Християнсько-демократичної партії, канцлер уряду Гельмут Коль заявив, що якщо витрати пов'язані з виводом совєтських військових частин з Німеччини будуть вищими, як раніше передбачалось, то він буде добиватися в парляменті додаткових сум. Така можливість виникла тому, що Польща категорично відмовляється, щоб совєтські транспорти з Німеччини переходили через територію Польщі, що в свою чергу піднесло кошти витрат. На конференції були порушені ще й інші важливі проблеми політичного і військового характеру. Канцлер заступає думку, що Німеччина має право висилати своє військо для допомоги союзникам з НАТО і включати його до військових частин ООН.

ДО БАГДАДУ, ІРАК, прибула комісія Міжнародної агенції атомової енергетики, яка буде займатися на протязі кількох тижнів перевіркою іракського атомового арсеналу, що підлягає знищенні на підставі договору між коаліційними державами і президентом-диктатором Іраку Саддамом Гуссейном. Представник згаданої комісії Дімітрій Перрекос заявив, що 34 спеціялісти визначать також чи запаси урану, які є власністю Іраку, вистарчальні для цього, щоб Ірак міг розпочати будову своєї власної атомової бомби й іншої нуклеарної зброї. На підставі договору Ірак повинен знищити усі запаси випродукованої хемічної і біологічної зброї.

З НІКОСІЇ ПОВІДОМИЛИ кореспонденти, користуючись інформаціями іранського пресового агенства ІРНА, що в Ірані засудили і стратили через повішення 41 особу за контрабанду наркотиками. Мусульманські суди в Ірані не знають іншої форми покарання за наркотики тільки кару смерти. У квітні генеральна прокуратура в Теграні повідомила, що в число контрабанди включилися також військовики, зокрема летуни, які перекидають наркотики з одної місцевости в другу, або привозять наркотики із закордону. В квітні було страчено 50 осіб, засуджених за торгівлю наркотиками.

КАНАДСЬКІ еміграційні власті призналися до помилки, якої вони допустилися у відношенні до прихильника президента Іраку Саддама Гуссейна, колишнього амбасадора у Вашингтоні Мохаммеда аль-Машата. Оформляючи його еміграційні документи для нього, дружини і сина, еміграційна служба надала Машатові статус емігранта, який дозволяє їм отримати канадське громадянство у приспішеному часі. Звичайно ця процедура триває кільканадцять місяців, а навіть років. Деякі канадські журналісти припускають, що в цю „помилку" була замішана канадська розвідка, яка надіялася отримати від Машата цінні інформації. У відміну від інших країн НАТО, Канада не має закордонної розвідки, а часом навіть з гордістю заявляє, що не втримує жодного зв'язку з американською центральною розвідкою (Сі-Ай-Ей). Тепер цю справу „помилки" еміграційної служби перевіряє парляментарна комісія.

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКА газета „Млада Фронта" повідомила, що празький центральний уряд розглядає можливість перетворення колишньої совєтської воєнної бази на цивільне летовище. База в Міловіцах розположена приблизно 40 кілометрів від Праги. У випадку затвердження цього проєкту збільшиться можливість затруднення на роботу для понад 5,000 осіб. Міністер праці Петр Міллер заявив, що це буде б добра розв'язка, бо число безробітних збільшується. В Міловіцах стаціонувало понад 20,000 совєтських вояків, але база знаходиться в жахливому стані і потрібно було б принаймні 3-5 біл. дол. вкладу, щоб перетворити її на друге міжнародне летовище.

РЕСПУБЛІКИ СССР ПРИЙНЯЛИ ПРОГРАМУ ПОРЯТУНКУ ЕКОНОМІКИ

Москва. — З огляду на затяжну кризу в совєтській економіці і в системі взагалі, кремлівські керівники скликали до Москви представників республік на нараду одинокою точкою якої була справа порятунку совєтської економіки, яка опинилася на березі катастрофи.

В нараді, як повідомляють агентства Ассошієйтед Пресс і ТАСС, взяли участь представники 13-ох з усіх 15-ох республік. Участи не брали представники Естонії і Грузії. На пресовій конференції, яка вібулася після закінчення наради, голова Ради Міністрів СССР Валентин Павлов зробив підсумки нарад і поінформував кореспондентів, місцевих і закордонних, про стан економіки, загальний стан в країні і про те, що всі проблеми були дискутовані на міністеріяльному рівні і одобрені при кінці нарад.

Програма буде незабаром опублікована в совєтських газетах, не для дискусії, а для інформації і виконання союзним і республіканськими урядами. Під час пресової конференції Павлов назвав ситуацію дуже серйозною, але заперечував, що союзний уряд застановляється над можливістю введення вийняткового стану, на підставі якого союзний уряд мав би право притягати до кримінальної відповідальности усіх порушників постанови про економічний порятунок, наприклад тих, що страйкують чи закликають до страйків, тих, що демонструють та займають іншою діяльністю, яка не згідна з ухвалами союзного і республіканських урядів.

„Я не бачу потреби вводити тепер вийнятковий стан в країні, — заявив Павлов, — але не треба нічого замовчувати в папірці, нічого приховувати перед спільнотою, бо нема де правди діти, в деяких галузях економіки треба буде перевести основні зміни. Він, очевидно, не пояснив кореспондентам, які зміни треба вводити і хто це має робити — союзний чи республіканські уряди, керуючись прийнятою постановою. Павлов передбачує, що численні вуглекопи можуть втратити на певний період часу роботу, бо у зв'язку зі страйками деякі копальні вийшли з ладу і їх треба наново „здобувати". Це саме відноситься до робітників металургічної промисловости.

Кореспондент АП в Москві Браєм Бремлі повідомляє, що було багато мови про модернізацію совєтських підприємств, але скептики заявили, що совєтська індустрія, включаючи і копальні, дуже відстає від західних стандартів і на цю ціль треба витратити більйони долярів, яких не має ані Москва, ані республіки.

Після засідання кабінету Павлова з участю представників 13-ох республік, виступив також президент Михаїл Горбачов і заявив, що тільки за чотири останні місяці індустрія недодала народному господарству 32 міл. тонн вугілля, 17,5 міл. тонн нафти, 3,6 міл. тонн сталі і залізної руди та чимало інших сировців. Совєтський керівник використав цю нагоду також і для пропаганди заявивши, що власне з цієї причини він хотів взяти участь в конференції сімох індустріяльних держав, щоб поінформувати їх про стан економіки в СССР.

В. Павлов заповів, що до Вашінгтону незабаром поїде один з дорадників М. Горбачова, Євгеній Прімаков, щоб у розмовах з представниками Уряду ЗСА осунути непорозуміння і розпочати добу конструктивного співробітництва.

Політичні аналітики, зокрема ті, які добре познайомлені з підсовєтською проблематикою кажуть, що жодні постанови, закони, дипломатичні розмови тощо не допоможуть імперії поки вона не позбудеться однопартійної комуністичної диктаторської системи, яка стримує всякий поступ в СССР.

У Києві помер Б. Демчук

Джерзі Сити, Н.Дж. — У травні група українських економістів зі ЗСА прибула до Києва, щоби запізнати тамошніх науковців з американською системою менаджменту.

Богдан Демчук, віцепрезидент фінансового відділу компанії „Monsieur Henry Wines LTD", мав дати 35 викладів про американський менаджмент в Українському Політехнічному Інституті в Києві. Вранці 16-го травня ректор інституту Михайло Згуровський повідомив телефонічно дружину Анну, що її муж помер на розрив серця.

Тлінні останки на бажання вдови привезуть до ЗСА. Про похоронні відправи своєчасно повідомиться на сторінках „Свободи". Ціла родина є членами УНС.

В АМЕРИЦІ

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПРОВІД Палати Репрезентантів дав свою згоду на те, щоби їхні канцелярійні працівники розпочали прелімінарні доходження чи існують докази, що неназвані особи у виборчій кампанії президента Рональда Регена в 1980 році мали таємний договір з Іраном про звільнення закладників аж після виборів. Ці та подібні чутки кружляють вже впродовж кількох років, але останньо набрали більшого значення, зокрема після того, як у щоденнику „Ню Йорк Таймс" з 15-го квітня появилося стаття Гері Сіка, колишнього працівника в Уряді Джиммі Картера. Він подав загальний опис мнимої інтриги, як то Іран погодився затримати звільнення закладників аж після виборів і згодом за цю послугу отримав вантаж зброї з Ізраїля. Президент Дж. Буш, який в той час кандидував на віцепрезидента разом з Р. Регеном, послідовно твердить, що про таку аферу йому не було відомо.

ПРАЦІВНИКИ КОНҐРЕСУ твердять, що заява президента Джорджа Буша про продовження Китаєві торговельного статусу упривілейованої країни, стане причиною затяжних дебат в Конгресі, зокрема коли йдеться про людські права та контролю зброї. Свої наміри Президент виявив на пресовій конференції, а згідно з правилом він має про них офіційно повідомити Конгрес до 3-го червня. Надання Китаєві торговельного статусу упривілейованої країни означає запевнення найнижчих мит, коли йдеться про торговельні стосунки зі ЗСА. Конгрес матиме 30 днів після офіційного повідомлення, забрати становище до цієї справи. Як відомо, в Конгресі є обурення, що Китай постійно порушує людські права, продає зброю та вивозить надмір товарів до ЗСА. Отже існують сильні можливості, що Конгрес відкине пропозицію Президента.

РЕАГУЮЧИ НА ЗРОСТАЮЧІ докази, що деякі університети використовують урядові гроші, призначені для дослідів, на покриття коштів приватних поїздок, Білий Дім встановив конкретні обмеження. Речники Бюджетного бюра Білого Дому сказали, що від тепер університети могтимуть домагатися від Уряду тільки 26 відсотків на покриття адміністраційних коштів пов'язаних з дослідами.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year*— $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Віцепрезидент — президентом

В історії Америки було сім випадків, що віцепрезидент став президентом не з вибору, а як автоматичний наступник мешканця Білого Дому, коли того вибраного мешканця не стало. У президентських виборах осінню 1988 року президентський кандидат Джордж Буш вибрав собі на свого заступника 42-річного сенатора із стейту Індіяна, Дана Квейла. Цей вибір усіх здивував, бо сенатор Квейл був ширшому загалові невідомий, у політиці „гомо новус" (новий чоловік). Чули ми, що тодішній президент Роналд Реґен схвалив вибір Квейла Бушем, коли цей останній сказав йому, чому саме Дан Квейл а не — як загально сподівалися — Боб Дол, лідер республіканської меншини у Сенаті й невдачний суперник Буша у президентських виборах. Під час цієї останньої виборчої президентської кампанії критикували Дана Квейла, що він нібито зголосився до військової служби в Національній Ґвардії, а не в армії, летунстві чи морській фльоті, — з вигоди. Ворожі Республіканській партії засоби масової інформації намагалися створити образ Квейла, як багатого паничика, нездатного на пост віцепрезидента. Сам Квейл, людина скромна, був заскочений, що Буш вибрав собі його. Він мав важкий і трудний іспит, коли велася прилюдна дискусія між ними і демократичним кандидатом на віцепрезидента, сенатором Ллойдом Бентсеном. Цей останній виявився куди кращим знавцем різних проблем внутрішньої закордонної політики. Але Квейл таки склав той іспит, при чому виявив свою скромність, признавши у деяких справах, що він їх не знає.

Джордж Буш-віцепрезидент за президентури Реґена, головуючи на пленарних засіданнях Сенату добре пізнав персональний склад Сенату і звернув увагу на Квейла, як дуже совісну людину, який не пропускав засідань і був в Індіяні дуже популярний. Буш, мовляв, хотів „відмолодити" державну верхівку Америки, не мав із Квейлом розбіжностей ідеологічного характеру. Квейл послідовний консервативний республіканець, а що добре володіє еспанською мовою, — то Буш приготовив собі його згори як особливого зв'язкового з латинською Америкою. Він уже їздив туди з різними місіями, що їх за словами Буша, — зразково виконав.

Коли в минулому тижні захворів Буш — знявся в Америці шум довкола віцепрезидента Дана Квейла. В опитах хоч більшість опитуваних признала, що Квейл добрий віцепрезидент, але не має до нього довір'я як до потенціяльного президента. Очевидно Дан Квейл не мав цієї винняткової підготови, що її мав Буш. Але не мали її також й деякі інші президенти. Коли несподівано помер Френклін Делано Рузвелт і віцепрезидент Гаррі Труман, за професією купець, автоматично став президентом, його дружина Бетсі заламала руки: „Господи, та ж він нічого не знає". Швидко показалося, що Труман став одним з найкращих президентів. І навпаки: коли у листопаді 1963 року згинув в атентаті у Далласі, стейту Тексас, Джан Кеннеді, негайно заприсягли його наступника, колишнього голову демократичної більшости в Сенаті, Линдона Джансона. Він перейшов до історії, як винуватець першої воєнної програної Америки — у В'єтнамі, де згинуло понад 40,000 вояків. Коли Ричард Ніксон зрікся влади — наступником став Джералд Форд. Він програв найближчі вибори, бо скомпромітувався заявою, що "у Східній Европі" — нема совєтського верховодства", але до українців був прихильний, бо призначив був д-ра Мирона Куропася на дорадника у справах національних громад у ЗСА.

У недільному виданні „Ню Йорк Таймсу" з 25-го червня 1949 року репрезентантка цього щоденника у Білому Домі, Морін Давд помістила обширну прецікаву статтю п.з. „Вишколювання Дана Квейла". Його пляново й систематично приготовляли до виконування найважливіших обов'язків лідера американської великодержави. Він перечитував і студіював монографії навидатніших державних мужів, дипломатів і полководців світу. Особливим його дорадником став Ніксон. Під час війни проти Іраку Квейл кількакратно відвідував американську армію в Савдійській Арабії. Віцепрезидент взагалі мусить триматися в тіні і виконувати тільки доручення Президента. Кампанія проти Квейла має ясну ціль: здискредитувати його, як кандидата у виборах у наступному році. Як виказала медична перевірка — здоровну проблему Джорджа Буша можна виелімінувати. А кампанія проти Квейла може вдарити бумеранґом у її авторів.

Олександер Серафин

М. ҐОРБАЧОВ НЕ ПЕРЕКОНАВ ЯПОНЦІВ

Теперішні переговори Ґорбачова в Японії мимоволі пригадують давніші справи переговорів, про які написано багато літератури і котрі були дуже актуальними з початком 1980 років в американській автомобільній промисловості. Японці в той час масово витискали американські машини з власного ринку. Автор цих рядків провів багато часу в переговорах з японцями як в Японії, так із ЗСА на тему автомобільної торгівлі.

Ґорбачов їхав до Японії з переконанням, що його надії на успіх — правильні і японці мусять їх прийняти. Японський і совєтський спосіб полагоджування справ посередниками зовсім інший й вони розбіжні. Ґорбачов приїхав з багатьома дорадниками, які були готові укладати всякі торговельні договори. Японська ментальність — інша: вони готові дискутувати над цілістю, а не над частинами. Важливим пунктом в цих переговорах — це достатньо розуміти інтереси обох сторін. Детальні вияснення позицій є найважливішою частиною процесу переговорів. Тільки після повного вияснення становищ можна ставити пропозиції.

Уважаю, що із совєтської сторони не було задовільних приготувань і японці покладають велику вагу на вироблення відповідних взаємин. Політичні взаємини тут дуже важливі бо якже можна сподіватися позитивних вислідів зустрічі, коли одна сторона окупує територію другої? А така ситуація триває уже понад 40 років. Тут йдеться про повернення Японії Курильських островів, які СССР захопив вкінці Другої світової війни.

Коли Ґорбачов намагається ставити справи економічні перед полагодженням політичних, то японці ставлять їх навпаки. Торговельні стосунки між двома країнами не кращі від політичних. СССР залягає з платністю японським фірмам біля 400 мільйонів дол. за закуплені товари.

Подібна ситуація існує і в торгівлі з американськими та іншими фірмами („Торгівля з СССР", „Свобода" з 10-го квітня 1991 року).

Не краща ситуація зі спільними підприємствами, які були укладені давніше між совєтськими і японськими фірмами. До позитивного наладнання з японцями мусить дійти скоріше, заки інші спільні підприємства договоряться, чого хотів Ґорбачов. СССР мусить насамперед навчитися, як вести торгівлю з японцями.

Японський підхід до перебудови совєтської економії інший від совєтського. Коли Ґорбачов говорив натяками про майбутні ґрандіозні проєкти, японці навпаки входять у деталі і обговорюють їх один за одним. Як і неправильно порівнювати теперішню ситуацію у СССР з цією, яка існувала в Японії після Другої світової війни, що й робив Ґорбачов. Японія була зруйнована, але як капіталістична держава, мала свою інфраструктуру, чого бракує у СССР. У СССР також бракує порядку і напрямку — ніхто не є певний яка економічна політика совєтського уряду.

Японські підприємці тримаються однієї твердої засади: не ставити фабрик на території чужої країни, якщо там не має встановленого ринку на товари, які вироблятиме ця фабрика. Адже Японія не почала виробництва електроніки і автомобілів у ЗСА аж до початку 1980 років, коли були певні, що їхня ринкова частка була утверджена експортами з Японії. Тобто японці хотять насамперед експортувати свої вироби до СССР і тоді, якщо це їм вдасться, інвестувати в побудову фабрик. Вона стараються мати також запевнення від уряду даної країни, в якій інвестують.

Японський підхід до нового ринку — поступовий і довгореченцевий. СССР є перед економічною катастрофою і не може чекати на такий підхід, бо час не дозволяє. Як і всякі запевнення Ґорбачова не можуть мати великої ваги, бо всім відоме його критичне положення і передбачають кінець його уряду.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про одну мову і дві батьківщини

Вчора прощали ми Вячеслава Чорновола із поворотом до Львова і якось так зовсім несподівано мені вихопилося прохання до нього: „Привітайте мій Львів". Це викликало негайно коментар товаришки праці в редакції, мовляв який же це мій Львів, бо він також її й багатьох інших...

Здається ще перед роком або двома навіть не прийшло б на думку в цей спосіб згадувати це місто, в якому перейшла наша щаслива молодість. Але цей короткий, в порівнянні із майже півсторіччям прірви час, змінив незвичайно багато у почуваннях усіх українців і тут, і там.

Колись, на початку нашого життя, на нових місцях поселення, ми гаряче, але із повною відповідальністю дискутували на тему виховання наших дітей у понятті двох батьківщин та напевно нікому з нас навіть на думку не приходило, що прийде час, коли це поняття буде дуже, а дуже актуальне, не лише для наших дітей, але й для нас, тих, що залишили свою рідну землю, вже добре розуміючи, що це значить.

Але так воно є, що у житті майже нічого не можна передбачити, бо все залежить від цієї вищої Сили, яка керує нашим життям і долею цілого світу. І так судилося нам у практиці стати перед проблемою двох батьківщин, двох світів, які захитали душевною рівновагою нас усіх. Здається, немає тепер української родини в діяспорі, яка б в цей чи інший спосіб не переживала зустрічей з Україною, а з цим не переживала цілого ряду душевних конфліктів, радостей та смутків, розчарувань і захоплень. І всі ми хотіли б за цей короткий час, як не засипати, то принаймні зменшити цю прірву, що таки ділить нас „діяспорівців" з нашими рідними, щоб знову ми стали одним народом з одною батьківщиною, з однією льояльністю до неї.

Але ми хотіли б це зробити негайно, у прискореному темпі, а це не є так легко. Не легко замалювати ці білі плями, що їх залишив час і заповнити широкий цей простір відразу не можна. Ми мусимо погодитися з тим, що наша батьківщина, там звідкіля ми походимо, тепер інакша як була колись та інакші ці наші рідні, яких ми не бачили довгими роками. Нас поділив час і поділили події, яких ми не переживали разом. І не поможе тепер міряти, котрі були сильніші чи важчі. Не плачмо над собою, не дивуймося, що ми інакші, бо кожний з нас мусів приймати такі правила гри життя, які йому накинула доля. Тільки всі хай це зрозуміють і відповідно до цього поступають, а передусім покажуть багато доброї волі.

Коли ми поспитали В. Чорновола, як він оцінює діяспорних українців — його характеристика була для нас позитивна, а все ж кінчалася найважливішим ствердженням, що добре, коли можемо тепер близько зустрічатися та старатися один одного зрозуміти.

Подібно пише у листах наш рідний зі Львова: „Так, ми не завжди розуміємо один одного, бо деякі справи для одних істотні, для інших — дрібничкові, накопичилося стільки чужих впливів, прийшов інший контиґент людей, соціяльний і національний, Розшарпано нас, поділено силоміць і щойно тепер, їдучи один до одного, пробуємо зблизитись, зрозуміти... Змінилася і наша ментальність і ваша і тому часом наш приїзд тут є для нас 'пляґою', бо ви виросли у цей світ за калабанею, а ми жили у дуже інакшому. А все ж лучить над одне — наша мова і наша любов до батьківщини. Тому не старайся відрікатися свого міста. Так, цей Львів тепер інакший, посмутнів, не такий безжурний, як за Твоєї молодости, але все ж таки він Твій..."

То може справді я мала право тепер передати привітання для „мого" Львова?

О-КА

Ярослав Рудницький

З ПОКЛОНОМ І ПРИЗНАННЯМ В. ЯЩУНОВІ

З кожним роком зростають ряди наших сеньйорів, а в тому й професорів-емеритів, які не спішаться на той світ, а стараються якщо не дати щось нове, то впорядкувати свої минулі надбання. Одні компілюють бібліографічні показники писань, інші роблять підсумки свого життя в формі спогадів, а ще інші збирають докупи розкинені по різних журналах статті, рецензії тощо.

До цих останніх належить наш видатний учений — славіст і поет — лавреат Василь Ящун із Піттсбурґу в Пенсильванії. Власне всякому, хто знайомий із його творчим минулим, важко сказати, чи він насамперед учений, чи поет, бо в творчому себевияві і одна й друга ділянка його духових надбань надзвичайно продуктивна, оригінальна й безконкуренційна. Безперечно вони обидві заслуговують на цілісні, синтетичні огляди й оцінки, та нам цікава найновіша його книга „Вибране з славістики", що вийшла як 216-ий том Записок Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в Ню Йорку з датою 1991 року.

Як сам заголовок вказує, зміст нової книги — вибрані праці й статті на мовознавчі й літературні теми, що були вже давніше друковані в різних наукових журналах, а навіть у часописах. У цілому в книзі є одинадцять мовознавчих, і дев'ять літературно-фолкльорних студій.

Безумовно, кожна з них заслуговує на окрему увагу й обговорення. І в нас немає сумніву, що мовознавці привітають Ящунове зіставлення звуків сучасної української мови з із староукраїнськими й праслов'янськими. Коли інші вчені пишуть на цю тему томища, то наш автор зумів сконденсувати всю історично-передісторичну еволюцію української фонології на 10 (словами: десятьох) сторінках, мовляв, „сапієнті сат", коли з'ясувати цілість проблеми в проглядних таблицях із подачею відповідної літератури. Маючи за собою роки університетської практики в цій ділянці, мушу ствердити, що Ящунова подача матеріялу не тільки оригінальна, але методологічно досконала й зразкова для наслідування. Шкодую тільки, що в 1948 році, коли я започаткував і проводив „лекції з порівняльної граматики слов'янських мов" в УВУ в Мюнхені не було Ящунової схеми й його таблиць, та й самозрозуміло — солідно зібраної старої й новішої літератури на цю тему.

Нове видання НТШ — книга Ящуна має декілька інших статтей на теми українськоі звучні, має цінні міркування в ділянці флексії (відміни), й словотворення, та врешті на полі лексикографії. Кожного, хто живе на північно-американському терені зацікавить стаття про англійські запозичення в українській мові. На всіх 24 тисячі запозик наша мова має — за обліком Ящуна — близько 650 англіцизмів. Розуміється, тут входять у гру тільки запозики в літературній мові, такі як пропеллер, стюардеса, фокстрот, светер, бойкот, боксер...., щоб назвати тільки деякі з вилічених автором слів. Впорівень до першої праці на цю тему, В. Кіркконнелла, що її підписаний видав у серії Славістика в Вінніпезі в 1952 році, студія Ящуна повніша й багатша кількісно (Кіркконнелл налічив тоді тільки 143 англіцизми в українській літературній мові). Все ж великої кількости „американізмів", що існують у північно-американському й британсько-австралійському мововжитку українських поселенців на англомовних теренах, автор не заторкнув, бо це окрема наукова проблема й вона не торкається літературної мови українців на Батьківщині й у розсіянні. А втім є вже окремі студії на цю тему інших авторів.

З особистою приємністю стверджуємо в новій книжці Ящуна включення його етимологічної студії про термін і назву „Броди". Власне цю працю, як одну зі зразкових назвознавчих студій, підписаний включив у свою серію „Ономастика" УВАН у Вінніпезі в 1965 році. Вже тоді вона викликала позитивний відгомін у наукових колах і швидко розійшлася. Тому добре, що її знову надруковано в „Вибраному" Ящуна, щоб удоступнити її тим, які не мали змоги набути її перше, канадське, видання.

Як згадано на початку цієї статті, в книгу Ящуна включено й літературно-фолкльористичні розвідки. Тут знаходимо й цікаві й оригінальні міркування про велетнів української літератури Т. Шевченка й І. Франка, про фолкльорні традиції св. Миколая в Україні та врешті переконливу арґументацію про українськість билин, зокрема київського циклу. Автор опрацьовує цю тему на тільки теоретично, але ілюструє свої твердження добрими перекладами на англійську мову „Ільї Муромця й ідолища поганого" та „Ільї Муромця й Соловія Розбійника".

Книга кінчається „синопсисом" (резюме) всіх статтей англійською мовою та бібліографією деяких дотеперішніх писань автора.

Як селективна синтеза науково-дослідчі праці з нагоди його 75-ліття „Вибране" Василя Ящуна є й залишиться поважним вкладом у ділянку українознавства й славістики наших днів. Сподіваємося, що ювілят здобуватиме дальші успіхи у творчій праці й проживе ще багато років для добра української науки й літератури.

Яр.Климовський

МИХАЙЛО МОРОЗ — НЕПЕРЕВЕРШЕНИЙ КОЛЬОРИСТ

„Велике мистецтво, то відкриття світу краси".

Сергій Отрощенко

Коли говоримо про т. зв. велике мистецтво, то чомусь наші думки зупиняються у великих чужинних ґалеріях і музеях, тобто йдемо вслід думки Міцкевича: „Чуже хвалите, свого не знаєте, самі ж не відаєте, що посідаєте". Потвердженням цієї думки, це ретроспективна виставка Михайла Мороза, відкриття якої відбулось 3-го травня ц.р. у Філядельфії, у виставковій залі Українського Освітньо-Культурного Центру.

Українська громада Філядельфії дуже вдячна як Українському Музеєві, так 67-му відділові СУА, що вони влаштували надзвичайну виставку Михайла Мороза, до речі, вперше в місті „Братньої любови".

Софія Геврик, відкрила виставку від імени Музею, попросивши д-ра Ярослава Лешка виголосити слово про творчість Михайла Мороза.

Д-р Лешко, професор Смит коледжу в Нортгемтоні, зупинився на всіх етапах творчости широковідомого мистця, визначуючи йому місце серед найвизначніших українських мистців XX сторіччя. Підкреслив також мистецькі й естетичні принципи, що ними руководиться мистець у творчій діяльності — любов природи, вартість і гідність людини та глибока віра у Бога.

Промовець [illegible]орком згадав молоді роки мистця, його подорож у 1931 році із своїм професором, О. Новаківським до Італії, у якій вони мали змогу оглядати шедеври ґеніяльних мистців від Ренесансу почерез барокко до наших часів. Д-р Лешко не минув незабутніх сеансів, коли це Мороз виконував портрет Митрополита Андрея. Згадав також 1973 рік, коли Патріярх Йосиф покликав мистця до Риму, де він перебув 13 місяців. У тому часі намалював чимало картин, крім інших, такі як: „Лук Тита", „Замок Сан Анджело „Форо Романо", перш усього чотири портрети Патріярха Йосифа.

Згадуючи мистецькі подорожі, Мороз уже 1928 року був у Парижі, де відвідав багато ґалерій і музеїв. У центрі його зацікавлень був Сезан, а ще більше Матіс, з яким особисто познайомився. Якийсь час Мороз працював у майстерні Антуана і відвідував славну Академію Жулієн. У продовженні слова промовець коротко зупинився над кількома картинами Мороза, оцінюючи їх із своєї точки зору. В завершенні відмітив намагання Мороза вивести свою творчість на „міжнародну арену", цим самим принаймні якусь частинку українського мистецтва внести в скарбницю світової культури.

З черги в мистецькій програмі виступила Галина Колесса, внучка Миколи Колесси, виконавши на віолі при фортепіяновому супроводі Ірини Пелех-Зварич дві мініятюри Кирила Стеценка, українську пісню Штогаренка та Сан-Санса „Лебідь". Після цієї точки, виконаної на високому мистецькому рівні, виступив Михайло Мороз із коротким словом.

А тепер дивимось на експонати, що прикрасили обширну залю і додані розкладані стіни. Важко не звернути уваги на каталог, до речі вперше так мистецьки виданий. Нашу увагу можемо зосередити тільки на деяких картинах, бо щоб докладніше висловитись про цю експозицію (89 картин) потрібна обширна розвідка, мистецтвознавця, а не імпресії шанувальника-поклонника творчости Михайла Мороза. „Гора Гантер" — перед нами гора, вкрита смугою смерекових дерев, на ній мінлива гама кольорів і раптом — рефлекс, невже це гірський мотив наших Карпат?

„Пляж Джоунс", ту знову багатство кольорових співвідношень, викликаних синню неба простором води й інтенсивністю соняшного світла.

Сприйняття дійсности проникає у суть спостереженого, а вслід за цим зображеного, тож рішення з тональними переходами і неповторну свіжість помічаємо теж у картинах: „Ріка Езопус", „Ріка Еспус" і „Ріка Скоґарі гарі".

З черги спрямовуємо нашу увагу на портрет Митрополита Андрея Шептицького. Мистець усю свою увагу зосередив на увіковічнення особливих ознак портретованого, в першу чергу не тільки на саму маєстатичність, величність, але на ознаки чогось неземного, що є поблизу поняття святість. Зупиняємось також біля портрету ігумена Климентія Шептицького. Ігумен наче заглиблений у контемплятивних мислях.

З-поміж портретів — ще „Моя дружина з квіткою", „Материнство", „Дарія й Оксана Городецькі", „Ольга Труш", „Христина Никифоряк". У згаданих портретах, крім подібности, наявний характер портетованих. Типовість передано в „Гуцул з файкою" та „Гуцул із сопілкою" Зупиняємось над „Бандуристом. У сивоволосому, старому козарлюзі впізнаємо колишнього члена „Капелі бандуристів".

„Портрет Блаженнішого Патріярха Йосифа" нагадує нам його наче живого, головним чином, коли нас відвідував, благословив і наповняв нас глибокою вірою в краще майбутнє народу і Церкви". Церква св. Софії в Римі, зумовлює повторний привид світлої постаті Патріярха, що він її здвигнув і наглядав своїм оком від фундаментів до її розмалювання.

Багато спогадів наводить „Церква св. Юра у Львові". Виходить, що й об'єкти церковної архітектури є в сфері зацікавлення мистця, бо крім оцих двох прекрасних церков, подивляємо ще красу церкви в Гантері, представленої у двох порах року — літом і зимою.

На виставці чимало міських краєвидів і міських мотивів — „Реґенсбурґ — вечір над Дунаєм", „Реґенсбурґ у полудневу пору", „Куфштайн", „Ульм", „Віндсгайм", „Берхтесґаден", „Лексінґтон". У цьому циклі є ще „Венеція" і „Венеція — площа св. Марка, два краєвиди Фльоренції.

Цікаво під мистецьким поглядом, мистець представив: „Замок Сан Анджело", „Замок Сан Маріно", „Форо Романо" й „Акрополь".

Картини Михайла Мороза створені за принципом гармонійної співзвучности, тому вони такі чарівні, повні сонця, райдужних кольорів, зчаста сповнені романтичної піднесености. В експозиції переважають пейзажі. І тут пригадуються рядки вірша Броніча:

Поглянь довкола, друже милий,
хоч на хвилину зупинись!
Щоб у природі ткати килим,
До купи фарби всі сплелись.

Так Михайло Мороз у пленері тче багатокольоровий килим.

З мариністичних картин милують наш зір: „Чорне море", Туреччина, „Ґльочестер — Атлантійський океан", „Морська вежа — Бар Гарбор" і „Бар Гарбор — Майн". У маринах маестро Мороз досягає симфонії кольорів з мереживом тональних переходів.

З квітів на виставці тільки „Ґладіолі" та „Калина". В них неповторна свіжість, полонять соковитістю та насиченістю кольорів.

Як бачимо, мистець обняв у творчості сливе всі жанри, в яких стверджуємо високу культуру виконання та не меншу композиційну продуманість.

У пейзажах відтіні зелені дерев'я, його мережане віття, пронизане соняшним промінням часто на фоні гір, а над ними блакить неба, словом краса природи, навколишнього світу, а надусе крім багатства палітри, відчуваємо настрій переданий майстром кисти. Недаром Федір Григорович Кричевський говорив: „Кожен художній твір — це спроба поділитися з глядачами своїми переживаннями".

Згадавши настрій, почуття Мороза, що ним оволодіває у процесі творення картин, нам тепер повністю зрозуміле наше сприйняття таких картин, як: „Космач", „Водоспад у Космачі", „Бростури", „Космацькі дівчата", „Гуцульське весілля", „Празник у Прокураві". У двох

(Закінчення на стор. 3)

Будова каплиці на Оселі СУМ „Хортиця" в Гантінґтоні

У неділю, 26-го травня Єпископ Роберт Москаль візьме участь у посвяченні сумівської каплиці св. Михаїла Архистратига на оселі „Хортиця". Початок посвячення 9:30 рано.

По довгій завзятій праці членів та прихильників Спілки Української Молоді незабаром буде закінчена будова каплиці. Попереднього року з нагоди 40-ліття існування Спілки Української Молоді в Огайо, з ініціятиви членів СУМ був намічений плян вшанувати ідейність, самопосвяту та стійкість основників та батьків, які причинилися до плідного розвитку молодечої організації на терені Огайо, себто Акрон, Кентон, Клівленд, Янгставн, Лорейн і Колюмбус.

Будівництво каплиці св. Михаїла на Оселі „Хортиця" в Гантінґтоні, Огайо.

Можна ствердити без перебільшення, що праця повоєнної еміграції взагалі, мабуть, ніколи не повториться. Загартовані війною та трудним повоєнним життям, ота молода генерація повністю віддала себе вихованню наступного покоління для продовження цієї праці. Переглядаючи їхні здобутки на різних відтинках культури, політики і спорту, можна ствердити, що ця еміграція була унікальною. Робота новоприбулих була здійснена скромними людьми, котрі не шукали похвали; вони мали намір передати наступній генерації ті засади, які керували ними у визвольній боротьбі під час Другої світової війни.

З наміром відзначити колосальну працю наших виховників був створений комітет для будови каплиці в складі д-ра Михайла Кулика — голова; д-ра Ігоря Цішкевича — організаційний; Ярослава Краснянського — скарбник; Ярослава Семерака — архітект; Богдана Пилип'яка — головний майстер-столяр. Будова каплиці тривала 5 місяців і була належно підготовлена і добре підтримана громадою як фінансово, так і робітниками. Крім названих членів комітету на будівництві працювали такі особи: Любомир Мудрий, Ярослав Семерак, Зенон Юрків, Мирослав Василина, Роман Гудз, Іван Марич, Роман Дрозд, Володимир Ліснянський, Михайло Ліснянський, Богдан Ліснянський, Петро Дрозд, Ігор Міськевич, Ярослав Кмйотек, Стан Кінг, Юрко Сивий, Віктор Кулик, Джім Валлес, Володимир Цішкевич, Микола Янів, Ярослав Трилецький, Стефан Гаврилюк, Теодор Свердан, Богдан Самокишин, Іван Кіндрат, Петро Данилевич. Кухнею опікувалися Анна Цішкевич, Михайло Кулик, Віра Юрків, Рожа Марія Смерека і Мирослава Цішкевич. Ешафот позичив Богдан Чопко.

Ігор Цішкевич

Михайло Мороз...

(Закінчення зі стор. 2)

останніх картинах тобто „Гуцульське весілля" і „Празник у Прокураві", стверджуємо крім інших аспектів уміліcть мистця розташувати так усі персонажі, щоб кожного було видно живим, інакшими словами, щоб був у дії та щоб він чи вона, як у театрі кажуть, не випадали з образу. Це одна з проблем режисера, для Мороза в розташуванні немає проблеми.

Картини Мороза на цій виставці — це олії на полотні (71), на дошці (10), на картоні (5), два портрети, виконані вуглем на папері та один портрет виконаний олівцем на папері.

Годиться теж пригадати, що наш славний мистець мав багато своїх індивідуальних виставок, а ще більше брав участь у збірних експозиціях, як українських, так і чужих в Європі, в американських отримав особливі відзначення включно до золотої медалі.

* * *

„Мистецтво — це одвічне прагнення мистця сказати своє вагоме слово". Михайло Мороз неодноразово своєю творчістю його сказав.

Чимало було написано про творчість Мороза на рідних землях у нашій пресі, а з Великим Ісходом у німецькій; після Другої світової війни в італійській пресі з нагоди його перебування в Римі та його вирізнення на одній із збірних виставок. У ЗСА багато ми читали про творчість Мороза, головним чином в останньому часі (д-р Ярослав Лешко, Стефанія Гнатенко й ін.). Між іншим мистець знаний у Німеччині не тільки з його малярської творчости, але і з виданої в Мюнхені 1960 року книжки-альбому „Ukrainiche Künstler in Deutschland", в який крім його портрету й автобіографічних даних поміщено десять копій його картин, у цьому числі одну кольорову.

Невідомо коли буде чергова ретроспективна виставка Мороза, годилося б її влаштувати в якусь рівну дату, мабуть, у його дев'ядесятиліття, тобто за три роки. І тут питання — чи ще житиме нас багато шанувальників його творчости, тому сьогодні кортить дещо про нього сказати.

Провидіння обдарило Михайла Мороза кількома талантами, яких із-за обставин не пощастило йому їх належно розвинути. Його знаємо як доброякісного співака, не лише хориста, але й соліста, знаного також із читання Апостола в не одному Божому Храмі. У нього була теж, як то кажуть, акторська жилка. Захоплював слухачів як імітатор своїм виступом експромтом. Мав також непересічний хист висловлювати свою думку друкованим словом. На доказ цього подамо його погляд на мистецтво та його особисте відношення до нього. В „Українському Мистецтві", альманах II УСОМ (Української Спілки Образотворчих Мистців), 1947 року у шостисторінковій статті альбомного формату п. з. „Мистці про мистецтво" надруковані крім інших мистців, цінні думки Михайла Мороза. Подаємо його думки в максимально скороченій формі, що правду сказавши, вони не дають того, що дає читання його цілісного тексту.

„Природа — джерело краси і мистецтва. Є великий, ніякими поняттями неохоплений зв'язок між речами в природі та душею. Зустріч природи мистця-дитини з природою землі-матері. Я визнаю всі течії, що випливають із суті самої природи. мистець мусить бути непорочно чистий у своїх почуваннях, не допускати до себе ніяких чужих, йому незрозумілих підшептів, бо тут діє цілий організм, уся істота людини. Тут виступають усі інстинкти, виступає вся підсвідомість істоти, що за всяку ціну хоче перемогти. Бо малювати — це для мене боротьба за істотне, за перемогу в зустрічі з природою, за те, щоб занотувати хоч соту частину баченого, вичутого, пережитого".

Завершуючи цей відгук скажемо, що: ретроспективна виставка Михайла Мороза (від 1930 року посьогодні) з широким діяпазоном тематики і жанрів (пейзаж, урбаністичний краєвид, церкви у пленері, портрет, сцени з більшою кількістю персонажів, марина, квіти) вражає високою майстерністю, композиційною продуманістю, гармонією барв у його творах, відчутний також хист особливого спостереження всього типового та характерного. В його картинах наявне невпинне прагнення осягнути максимально високий рівень. У різноманітних полотнах поруч малярської якости, як уже сказано, відчутні переживання, зворушення, піднесення, горіння душі великого мистця. Його поетично проникнені твори звучать, за висловом Отрощенка, мелодійною піснею.

Петро Дзюба...

(Закінчення зі стор. 1)

Група учасників нарад Округи УНС в Рочестері. Посередині в першому ряді головний секретар УНС В. Сохан.

залишилось 1,092.38 дол., також була делегаткою на імпрезах і організувала членів до 343-го Відділу. Павло Прокопенко подав у звіті, що Контрольна комісія в складі Микола Лилак і Андрій Яріш перевели контролю книг, протоколів касову книгу і ствердили, що все було ведено взірцево і що касир на всі видатки має поквітування.

поквітування. Він запрошував зборам висловити довір'я Управі з признанням за її сумлінну працю для Українського Народного Союзу, що і схвалено одноголосно.

Предсідник проголосив вибір Управи й Контрольної комісії на 1991 рік, попросив подавати кандидатів до Управи. По короткій перерві В. Іванців подав внесок, щоб була та сама Управа, внесок підтримав С. Грицеляк і за цим внеском голосували всі присутні. Управу Округи на 1991 рік вибрано в складі: Петро Дзюба — голова, Олександер Скібіцький — заступник, Мері Сверида — касир, Дмитро Пристай — секретар, Мері Ковальчук і інж. Петро Лещишин, члени; Контрольна комісія: Павло Прокопенко — голова, Микола Личак і Андрій Яріш, члени.

Предсідник в імені Управи подякував всім присутнім за вибір і довір'я та запевнив, що будуть чесно працювати для УНСоюзу, його добра і росту. До слова попросив головного секретаря В. Сохана.

Головний секретар в перших словах передав всім привіт від Головної Екзекутиви УНСоюзу і поінформував представників відділів про важні справи з діяльности Головного Уряду і Головної Канцелярії УНСоюзу. В. Сохан подав підсумки організаційної діяльности Округи за 1990 рік, повідомив, що Округа дала 25 членів, виконано квоту на 36 відсотків. В. Сохан подякував секретарям відділів за придбання нових членів: Відділ 217-ий, Степан Приймак — 11 членів; 316-ий, Любомир Галуга — 5 членів; 285-ий, Олекса Скібіцький — 5 членів; 43-ій, Дмитро Пристай — 2 члени; 66-ий проф. Петро Лещишин та 437-ий, Михайло Малинівський — по одному членові. В. Сохан повідомив, що П. Дзюба передав чотири аплікації від 367-го Відділу і Олександер Скібіцький дві аплікації від 285-го Відділу. Подякувавши всім секретарям за співпрацю, головний секретар закликав, щоб в цьому році пожвавити організаційну працю для УНСоюзу і вручив чек від Союзу для Округи за приєднаних членів.

УНС відкрив пресове бюро на Україні, котре провадить Марта Коломиєць. У Вашінгтоні бюро УНС провадить Евген Іванців, він там має впливи та добрі успіхи. Громада є на дорозі до об'єднання. Подякувавши за увагу, головний секретар закінчив свою доповідь.

Предсідник подякував за вичерпну доповідь і відкрив дискусію.

В. Сохан дав вичерпні відповіді на питання про мінімальну суму забезпечення, пенсійне забезпечення, злуку малих відділів, різні кляси забезпечення та про вислиди проведеної збірки на Фонд Відродження України — УНС.

К. Маліновський дав внесок, щоб збори закрити, а С. Грицаляк підтримав цю пропозицію.

Предсідник подякував всім присутнім за участь і закрив збори та попросив всіх присутних на перекуску, яку приготовили союзянки. М. Сверида і Вікта Борис. Під час перекуски присутні обмінювалися думками і ще додатково питали головного секретаря про союзові справи. Збори відбулися в товариській і діловій атмосфері. Присутніх було 26 осіб.

Відбулася...

(Закінчення зі стор. 1)

вимоги шахтарів.

Громадськість міста занепокоєна екологічною ситуацією. Стало відомо, що на територію області завезено близько 200 тонн отруйних речовин з території Східньої Німеччини і обласний виконком ухвалив захоронити їх на території ужгородського полігону у 8-ох кілометрах від Ужгорода. Про це дізналися мешканці сіл Ярок, Поліховиця Стриб. Громадськість разом з демократичними організаціями веде розслідування цього факту. При будівництві полігону знищено сотні гектарів лісу і природа отруєна хемією і, можливо, радіяційно забруднена. 8-го травня почалося пікетування полігону.

Появилося друге видання „Нездоланних"

Ню Йорк. — У Видавництві „Вільна Думка" появився твір відомого майстра поезії та прози, Юрія Буряківця п.з. „Нездоланні".

В цьому творі показана героїчна боротьба українського народу за свою незалежну державу. Події, описані автором, відбуваються в роках української революції 1917 року на Придніпрянщині та проходять через цілу Україну до кінця 1945 року.

Книжка „Нездоланні" має тверду обкладинку роботи мистця Богдана Мухина, а сам твір вміщає в собі аж 662 сторінки великого формату. Ціна книги „Нездоланні" 25 дол. Книжку замовляти у автора: George Buriakiwec, 77-13 170th St. Flushing, N.J. 11366.

ДО МОСКВИ ПРИБУВ з офіційною візитою генеральний секретар ЦК Комуністичної партії Китаю Джіянг Земін. Кореспондент агентства Ассошейтед Пресс Аллей Куперман називає візиту символічними відвідинами, а важливість його відвідин треба пояснювати хіба тим, що це перший раз, від 1957 року, генеральний секретар КПК відвідує Совєтський Союз. На летовищі Внуково китайського гостя офіційно вітав віцепрезидент Геннадій Янаєв і заступник генерального секретаря ЦК КПСС Володимир Івашко. З летовища китайський лідер прибув до Кремля де у Георгіївській залі відбулася його зустріч з генеральним секретарем ЦК КПСС і президентом СССР Михаїлом Горбачовим. Дорадник Горбачова у справах Китаю, Сергій Гончаров заявив, що під час переговорів будуть можливо підписані документи про злагіднення спірних прикордонних питань і договір про невмішування до внутрішніх справ договірних сторін. Китай, очевидно, тримається своєї моделі соціялізму „і нас це не повинно обходити", — заявив Гончаров, „ми ж з ними не підписуємо ідеологічного договору". Як відомо, Пекін, сам борсаючись в труднощах, дав Москві позичку в сумі 730 міл. долярів на закуп зерна, м'яса і тютюнових виробів.

УРЯДОВІ службовці у Вашінгтоні твердять, що поважним кандидатом на місце Роберта Гейтса, як заступника дорадника в справах крайової безпеки є адмірал Джонатан Гов, офіцер морської фльоти з широким досвідом у питаннях крайової безпеки. Але самі офіційні чинники підкреслюють, що Брент Сковкрофт, дорадник президента Джорджа Буша у справах крайової безпеки, ще остаточного рішення не зробив, бо розглядає ще й інші кандидатури на свого заступника. Як відомо Роберта Гейтса, запропоновано на посаду директора Сі-Ай-Ей.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ З ДНЯ СМЕРТИ

У неділю, 14 -го квітня 1991 року помер і був похований в Перемишлі

св. п. о. митрат д-р МИКОЛА ДЕНЬКО

парох Кракова і Катовиць, колишній духовний керівник і професор Перемиської Духовної Семінарії.

Запрошую і закликаю всіх колишніх студентів-ровесників Української Папської Великої Духовної Семінарії св. Йосафата в Римі, в котрій з 1926 року по 1932 рік навчався о. митрат М. Денько, відправити 24-го травня 1991 року.

ЗАУПОКІЙНУ СЛУЖБУ БОЖУ

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Всечесніший отець митрат
о. д-р Степан Кнап

ІНВЕСТУЙТЕ В УКРАЇНУ, ЗБІЛЬШІТЬ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Вимагаючі фізичні вправи в природі

Знову прийшов час подумати про вакаційне дозвілля, а для дітей, що належать до молодіжних організацій — про літні табори.

Чикагська пластова станиця, яка минулого року провела свої літні табори на скавтовій площі в Овасаппі, Миш., мала великий успіх, бо в таборах взяли участь: 25 новачок (плюс 6 членів булави і команди), 26 новаків (плюс 9), 38 юначок (плюс 5), 23 юнаків (плюс 5) — разом 137 учасників. Крім того вперше проведено тижневий табір „Пташат при Пласті", де було 35 діточок і 6 членів проводу.

Програма і місце таборування притягнули учасників з Балтимору, Вашінгтону, Денверу, Торонто, Дітройту й Лос Анджелесу, які у захопленні заявили, що й наступного разу напевно приїдуть.

Під час табору були дуже цікаві зайняття, охоплені назвою „Вимагаючі фізичні вправи в природі", ВФВП.

ВФВП — це ряд вправ фізичного характеру, метою яких є збудити в молодій людині самовпевненість, вміння співпрацювати, довір'я до інших, ініціятиву, провідництво. Все це знаменито підходить до програми самовиховання та плекання кращої людини в рамках Пласту.

До вищезгаданої програми входять дві окремі частини. Перша — т. зв. „Низький терен ВФВП" — складається із серії проблем, що їх треба розв'язати або завдань, які треба успішно виконати одинцем або разом зі своїм гуртком. В одній точці, а саме „Довір'я", кожний учасник по черзі стоїть на платформі на висоті п'яти стіп і звідти падає взад, з вірою і певністю, що ряд його друзів, які дволавою стоять за платформою, його зловлять.

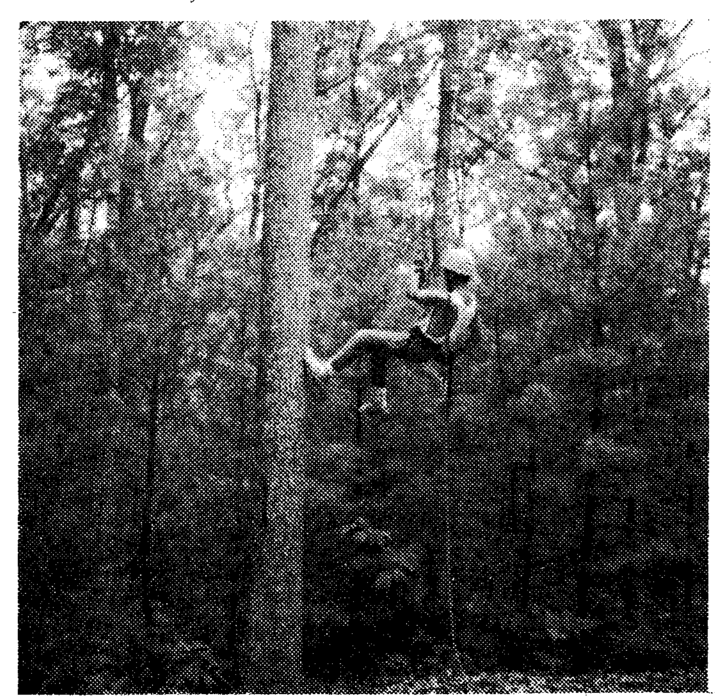
Інша вправа вимагає дуже зіграної групової співпраці і логічного мислення учасників. Треба перепровадити понад „пропасть" цілу дружину, а серед них деяких „немічних", як „сліпого" (учасник з очима, зав'язаними хусткою) та „зрослих двійнят" (два учасники, зв'язані у плечах хусткою). До диспозиції учасників нема відповідного приладдя, хіба чотири бельки різної довжини та шість пеньків, розставлених серед „пропасті". При цій вправі зроджується хист провідництва, ініціятиви, дружність, кооперативність.

Юначка вправляє на низькому терені.

Друга частина ВФВП — „Високий терен ВФВП" — це набагато більше заавансована програма, в першу чергу тому, що її виконується тридцять п'ять стіп над поверхнею землі. Учасники спинаються вгору по звисаючих драбинах, переходять дроти, розтягнені між деревами, спускаються по шнурі з дерев та, тримаючись за шкіряні ручки, зісовгуються під певним кутом дротом, що перетягнений від вершка дерева до землі. З огляду на стислий, фізично й ментально вимагаючий характер високотеренового ВФВП, в ньому брали участь лише старші за віком юнаки й юначки.

Глядачі-обсерватори захоплювалися, наприклад, такою картиною: молоденька юначка, майже 5 стіп висоти, видряпалася з поперечки на поперечку (між якими була відстань п'ять стіп, зн. її висота!) на саму гору, коло 30 стіп над землею. Тоді пройшла 20 стіп по шнурі, тримаючись линви до платформи, де стояв інструктор. Її лице сяяло світлом перемоги, а публіка гучними оплесками вітала її перемогу над страхом і фізичними перешкодами.

Висота підкоряється сміливим.

У проведенні ВФВП на першому місці завжди стояла безпека. Всі учасники високотеренового ВФВП відбули вишкіл, в якому з'ясовано правила безпеки та як правильно спинатися вгору й спускатися вниз шнурами. Учасники, поки відбули правдиву трасу, практикували на низькій стіні. При всіх точках високотеренового ВФВП, кожний учасник завжди був прикріплений до шнура або дроту, який звисав згори. Цю линву цілий час тримав співучасник, прикований до дерева при землі, щоб рятувати свого товариша у випадку, коли б цей втратив рівновагу. На протязі цілого курсу співучасники-наглядачі заохочували й заспокоювали учасників, які виконували вправи.

Низький терен ВФВП переводили пластові виховники, друзі й подруги юнацьких таборів, які відбули відповідний тригодинний вишкіл. Високий терен ВФВП провів кваліфікований інструктор американських скавтів з відповідним дозволом стейту Мишиґен.

Всі учасники, від найменшої юначки до найбільшого юнака, а також і деякі виховники і виховниці успішно відбули „Вимагаючі фізичні вправи в природі". Юнакам і юначкам залишаться на довгі роки приємні спогади і осяги, але, що важніше (з чого собі ще не здають справи) в них збудилася самовпевненість, дружність і розуміння співпраці.

Ст. пл. Любомир Домашевський, Вовк

До всіх уродженців і мешканців колишнього Дрогобицького повіту

Ой, битая доріженька,
До Модрич, до Модрич,
А як вийду на горбочок,
То видно Дрогобич...
Народна коломийка

Дорогі Земляки!

Це вже 47-ий рік, як ми масово покинули наші рідні сторони — чарівну й незабутню Дрогобиччину. Мандруючи по Божому світі, ми бачили чимало чужих країв, міст і сіл, але не найшли ні однієї місцевости, що нагадувала б нам наш Дрогобич чи Борислав, Трускавець, Стебник, Підбуж, Мединичі або Нагуєвичі — місце народження Івана Франка. Ми бачили високі і грізні Альпи й могутні ріки, але наше серце рвалося й досі рветься на ясні зорі дрогобицького Підгір'я та Карпат і „тихі води" Тисьмениці, Бистриці й Стрия.

Так, ми ніколи не забудемо української землі Дрогобиччини, бо там залишили ми свої дитячі та юнацькі роки. І хоч живучи розсіяно в краях нашого поселення, здається, помало забуваємо про нашу Дрогобиччину, та в цей сам час в глибині душі чекаємо на нагоду, щоб знову, як колись, бодай на короткий час ще раз поглянути на свої рідні місцевості.

На таку нагоду не треба довго чекати. В суботу, 1-го і неділю, 2-го червня ц. р. на „Союзівці", яка нагадує нам де в чому мальовниче дрогобицьке Підкарпаття й Трускавець відбудеться одинадцятий центральний з'їзд дрогобичан.

Під час з'їзду постараємося поєднати приємне з корисним, тобто будемо розважатися в нашому дрогобицькому гурті. Поперше, святочно відзначимо світлий ювілей 900-річчя Дрогобича. Молитовно вшануємо пам'ять наших подруг, друзів, сестер і братів, замордованих в жорстокий спосіб у Дрогобицькій тюрмі в червні 1941 року большевицькими сатрапами. А що наш Комітет одержав запрошення взяти участь у ювілейних святкуваннях в Дрогобичі, що відбудеться в кінці вересня ц. р., то будемо радити над висланням туди делегації, а може приготовимо групову туру.

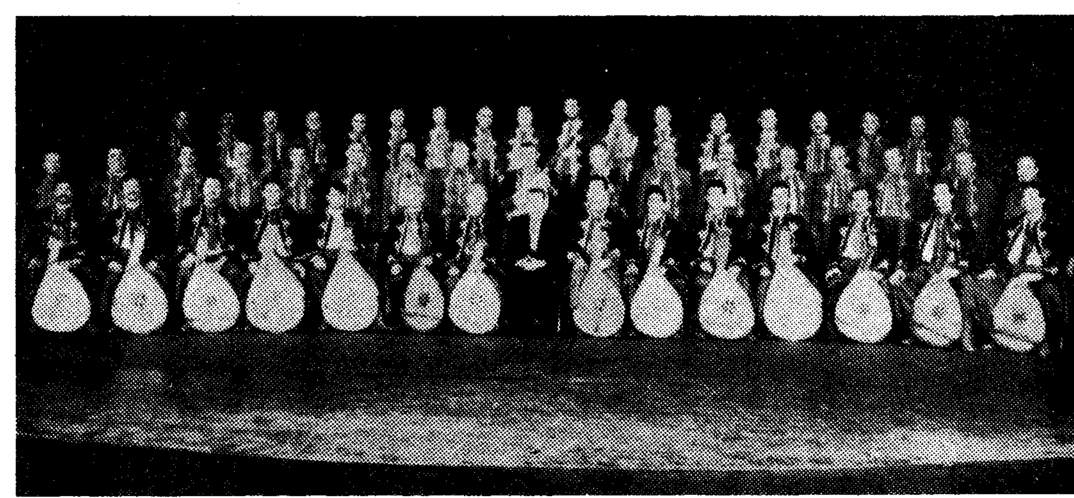
На головного промовця під час зустрічі запрошено відомого громадського діяча-земляка з Дрогобича проф. Михайла Шалату. Тож буде нагода довідатися дещо про рідні сторони.

В справі участи в зустрічі проситься негайно телефонувати до Адміністрації Союзівки на число (914) 626-5641.

Степан Гавриш,
голова комітету

У ВАШІНГТОНІ демократичний провід Палати Репрезентантів підготовляє новий законопроєкт громадських прав, який включає деякі компроміси, на які попередньо погодились представники великих корпорацій. Ці зусилля мають на меті здобути відповідну кількість голосів, потрібну для відкинення президентського вето, якого всі сподіються. Кілька тижнів тому під тиском Білого Дому представники великих комерційних підприємств перервали переговори з активістами громадських прав і це спонукало демократів до повної спроби нового законопроєкту з включенням саме тих компромісів, на які погодились на згаданих переговорах.

Бандуристи в Пармі

(В.Б.) Великий передвиїздний концерт Української Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка з Америки під диригентурою маестро Володимира Колесника відбудеться у Пармі, Огайо, в неділю, 19-го травня, о год. 4-ій по полудні в залі Normandy H. S. 2500 W. Pleasant ValleyRd. *Моттон, яке супроводжатиме капелю в концертах в ЗСА і в червні по більших містах України, є: „Ми знов з Тобою, Україно".*

В пошані минулого

Пам'ятаючи про минуле те здумкою про майбутнє в цей цікавий час нашого сьогодення, по цілій Україні проявляються нові задуми. До таких новочасних задумів треба зарахувати справу споруди в Івано-Франківському пам'ятника борцям за волю України. На фото вгорі один з проєктів на конкурс пам'ятника борцям за волю України, авторства Василя Стефурака та Володимира Борисюка.